

Advocaat in geding

Amsterdamse rechtbank wil geen gesol met toevoegingen

De Amsterdamse rechtbank besliste in de zomer dat een gewezen verdachte aan wie een toevoeging is verleend niet in aanmerking komt voor een vergoeding op grond van art. 591a Sv, tenzij raadsman en verzoeker voor het einde van de zaak met elkaar zijn overeengekomen dat onafhankelijk van de uitkomst van de zaak de toevoeging niet zou worden gebruikt. Enkele kanttekeningen.

Willem Heemskerk
redactielid

Ik zie niet dat advocaten die in toevoegingszaken geen eigen belang bij de uitkomst van de strafzaak hebben, zich minder inzetten of die zaken niet willen aannemen

De Amsterdamse rechtbank heeft in twee opmerkelijke uitspraken van 13 juli 2001 (RK: 01/1832 + 1833 en RK: 01/1810 + 1811, niet gepubliceerd) haar uitdrukkelijke opvattingen weergegeven over de hierna te verduidelijken verhouding toevoeging en art. 591a Sv-procedure.

Art. 591a Sv geeft de gewezen verdachte, wiens zaak zonder oplegging van straf of maatregel en zonder schuldigverklaring is geëindigd, de mogelijkheid om met een daartoe strekkend verzoekschrift vergoeding te krijgen van (onder meer) de kosten van zijn raadsman, welke vergoeding ten laste van de Staat wordt gebracht. Gegroeide praktijk bij toevoegingszaken blijkt te zijn dat als gezien de einduitspraak of de sepot-beslissing aan de voorwaarden van art. 591a Sv is voldaan, de verdachte c.q. diens advocaat van de toevoeging geen gebruik maakt en met zo'n verzoekschrift een hogere vergoeding probeert te verkrijgen. Daar is, zo lijkt tenminste, niks mis mee, nu de Hoge Raad in een arrest van 20 februari 1998¹ heeft beslist dat een rechtzoekende van een

bewerkstelligen. Dat kan ertoe leiden dat een rechtsbijstandverlener selectiever wordt bij het aannemen van zaken; een minder draagkrachtige rechtzoekende met een, op het oog, kansloze zaak zal dan een minder interessante cliënt zijn, aldus de rechtbank.

Teneinde hieraan paal en perk te stellen formuleert de rechtbank een nieuwe maatstaf, te weten dat een verzoeker aan wie een toevoeging is verleend niet in aanmerking komt voor een vergoeding op grond van art. 591a Sv, tenzij aannemelijk wordt gemaakt dat raadsman en verzoeker *voor het einde van de zaak* met elkaar zijn overeengekomen dat *onafhankelijk van de uitkomst van de zaak* geen gebruik zou worden gemaakt van toevoeging. De rechtbank ziet in beide uitspraken, waarmee zij duidelijk een signaal heeft willen afgeven, kans de maatstaf tot een verschillende uitkomst te laten leiden. In de eerste zaak had de raadsman in raadkamer aangegeven dat na het einde van de zaak de declaratie is opgemaakt en ervoor is gekozen een verzoekschrift ex art. 591a Sv in te dienen, zodat naar het oordeel van de rechtbank geen sprake is geweest van het verlenen van rechtsbijstand op betalende basis en slechts de kosten van het opstellen, indienen en behandelen van het verzoekschrift zelf (!) worden toegekend. In de tweede zaak ging het verzoekschrift vergezeld van een voorschotdeclaratie en een kwitantie waaruit bleek dat verzoeker vóór het einde van de zaak een voorschot aan zijn raadsman had betaald, op grond van welke stukken de rechtbank het aannemelijk achtte dat tussen verzoeker en raadsman de afspraak was gemaakt dat, onafhankelijk van de uitkomst van de zaak, van de toevoeging geen gebruik zou worden gemaakt; vergoeding werd derhalve toegekend.

Nu lijkt de bij deze uitspraken achterliggende gedachte van de rechtbank – voorko-

eenmaal verleende toevoeging geen gebruik hoeft te maken, ook niet met het oog op de belangen van zijn wederpartij (in dat arrest: de Staat).

De Amsterdamse rechtbank ziet in deze praktijk echter gevaren voor het stelsel van gefinancierde rechtshulp in Nederland. Haar gedachtegang is dat advocaten met deze praktijk een eigen belang bij de uitkomst van de zaak – te weten vrijspraak of sepot – krijgen, doordat zij daarmee een hogere vergoeding voor hun werkzaamheden kunnen

men moet worden dat niemand zich het lot van minder draagkrachtigen met kansloze zaken aantrekt – sympathiek, maar naar mijn mening deugt haar redenering niet. Allereerst zie ik het bezwaar niet dat advocaten ook zelf (zijdelings) belang bij een voor hun cliënten gunstige uitkomst van de strafzaak hebben; een op die uitkomst gerichte inzet gaat immers niet ten koste van de eigen cliënt. Verder zie ik ook niet de spiegelbeeldige situatie die de rechtbank veronderstelt, te weten dat als advocaten in toevoegingszaken *geen* eigen belang bij de uitkomst van de strafzaak hebben, hun inzet minder is of zij die zaken niet willen aannemen. Die veronderstelling impliceert immers dat tot het zojuist genoemde arrest van de Hoge Raad van 20 februari 1998 eigenlijk niemand straftoevoegingszaken wilde doen of met verminderde inzet, terwijl diezelfde veronderstelling dat eigenlijk ook met betrekking tot alle bestuursrechtelijke en civiele toevoegingszaken impliceert. Zó groot is de leemte in de rechtshulp naar mijn mening ook weer niet, terwijl het ook een veronderstelling is

die botst met een door de rechtbank elders in haar uitspraken geformuleerd uitgangspunt, te weten: 'Van de advocaten die staan ingeschreven bij de Raad voor de Rechtsbijstand wordt verwacht dat zij óók op toevoegingsbasis naar beste kunnen de belangen van de cliënt behartigen, ongeacht de mogelijke uitkomst van de zaak'.

Overigens komen de uitspraken van de Amsterdamse rechtbank niet geheel uit de lucht vallen, maar zoekt de lagere jurisprudentie na het arrest van de Hoge Raad van 20 februari 1998 nog steeds haar weg, met overigens weer telkens verschillende uitkomsten en aan die uitkomsten ten grondslag liggende motiveringen.^{2,3} De zo wisselende interpretatie van art. 591a Sv heeft tot Kamervragen geleid, in antwoord waarop de Minister van Justitie een wijziging van de Wet op de rechtsbijstand in het vooruitzicht heeft gesteld.⁴ In het daarna ingediende wijzigingswetsvoorstel wordt over de verhouding toevoeging en art. 591a Sv echter met geen woord gerept, reden waarom de leden

van de PvdA-fractie in het verslag van de Vaste commissie voor Justitie (alsnog) hebben gevraagd om maatregelen die moeten leiden tot meer uniformiteit in de rechtspraak ten aanzien van de gewezen verdachte die vraagt om vergoeding van kosten en schade.⁵ Tot die maatregelen zijn getroffen zal het modderen blijven.

n

Noten

- 1 *NJ* 1998, 475, rov. 3.5.
- 2 Zie in dit verband: Rb. Amsterdam 7 mei 1998, *Nieuwsbrief Strafrecht (NS)* 1998, 108, p. 133; Hof Amsterdam 5 juli 1999, *NS* 1999, 170, p. 203, *NJ* 1999, 725; Hof Den Bosch 13 juli 1999, *NS* 1999, 176, p. 209; Hof Den Bosch 22 juli 1999, *NS* 1999, 175, p. 208-209; Rb. Utrecht 20 januari 2000, *NJ* 2000, 325; Rb. Zwolle 23 februari 2000, *NS* 2000, 197, p. 271; Rb. Amsterdam 31 maart 2000, *NS* 2000, 148, p. 180; Hof Den Bosch 22 juni 2000, *NS* 2000, 194, p. 268-269; Rb. Zutphen 15 september 2000, *NJ* 2000, 666; Hof Arnhem 11 oktober 2000, *NJ* 2000, 229, p. 318-319; Hof Amsterdam 7 november 2000, *NS* 2000, 249, p. 351; Hof Amsterdam 13 februari 2001, *NS* 2001, 98, p. 161; Hof Arnhem 7 juni 2001, *NS* 2001, 225, p. 382.
- 3 Zie ook: J. Boksem/T. van der Goot, 'Geen eenduidige rechtspraak voor de gewezen verdachte', *Trema* 2000, p. 356-361, i.h.b. p. 357-359 en 'Wie betaalt de raadsman?', *Advocatenblad* 2001-2, p. 53-56, i.h.b. p. 54-55.
- 4 TK 1999-2000, Aanhangel van de Handelingen, nr. 611.
- 5 TK 2000-2001, 27 553, nr. 4, p. 11.

(advertentie)

**Voor al uw
ambtelijke
opdrachten**

BUIJCK VAN DER HORST
gerechtsdeurwaarder

*Wij incasseren net zo snel
uw onbetaalde nota's*

BUIJCK VAN DER HORST
gerechtsdeurwaarder
buijckvdh@buidh.nl
www.deurwaardenleiden.nl

Boomsloot 26
Postbus 19 122
2301 EC Leiden
tel: 071 - 5361065
fax: 071 - 5144 837

PER 1 DECEMBER 2001

MR. R. HULKENBERG
MR. T.M.J. SMITS
MR. P.A. BOONTJE
MR. E.G. VAN ARNEM
MR. S. ROVEN

PROF. MR. C.J. LEONSTRA
advocaat

KONINGSLOOT 17
1075 AA AMSTERDAM
T +31 (0)20 57 27 190
F +31 (0)20 57 27 199
E hw@bshhu.nl
www.bshhu.nl

BOONTJE SMITS & HULKENBERG

RECHTSADVOCATEN